

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2023-08-10

Diarienummer:
KSN-2022-01542

Handläggare:
Christoffer Hallbäck, Zahrah Lifvendahl

Svar på motion om restaurering av våtmarker från Lovisa Johansson (FI)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** bifalla motionen.

Ärendet

Lovisa Johansson (FI) föreslår i en motion väckt 30 maj 2022 att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda var våtmarker kan restaureras för att uppnå de regionala målen, samt att starta nya restaureringsprojekt där Uppsala kommun och eventuella samarbetspartners utarbetar en plan för var och när restaurering av våtmarker kan genomföras.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen och kommunledningskontoret.

Gatu- och samhällsmiljönämnden har behandlat ärendet 25 maj 2023 och föreslagit att motionen besvaras med föredragningen i ärendet.

Ledamöterna för (L), (C), (M) och (KD) **reserverade** sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Föredragning

Uppsala kommun har en viktig roll då det gäller att få till stånd åtgärder avseende natur- och vattenvård för att stärka biologisk mångfald och minska näringsbelastningen från jordbruksmark, avlopp och dagvatten i sjöar och vattendrag. Kommunen har möjlighet att söka statlig medfinansiering för detta genom

LONA (lokala naturvårdssatsningen), LOVA (lokala vattenvårdsprojekt) och inom LBP (Landsbygdsprogrammet).

Åtgärder kan genomföras såväl på kommunal mark som på annans mark i samverkan med berörda markägare och andra intressenter. Kommunen kan medfinansiera projekten med tid och/eller projektmedel. För att underlätta för andra aktörer att genomföra åtgärder bistår även kommunen med bland annat information och administrativt stöd.

Uppsala kommun utreder redan idag var man kan utföra nyanläggning och restaurering av våtmarker genom framtagande av lokala åtgärdsunderlag (LÅP:ar) för de sjöar och vattendrag som finns i kommunen. För vatten som delas med andra kommuner sker detta i samverkan.

I dagsläget finns lokala åtgärdsunderlag för Hågaån, Sävjaån, Vattholmaån, Tämnarån och Fyrisåns huvudfåra, där ett flertal våtmarker av varierande karaktär föreslås, dels på kommunal men även på privat mark. I Översiktsplanen 2016 finns ett uppdrag att ta fram lokala åtgärdsunderlag för samtliga sjöar och vattendrag inom Uppsala kommun. De som återstår är Vendelån (pågående), Björklingeån, Jumkilsån, Sävaån och Olandsån. Medel för detta avsätts årligen i mål och budget med delfinansiering via LOVA-medel.

För att genomföra de åtgärder som föreslås i de lokala åtgärdsunderlagen arbetar kommunen tillsammans med ett flertal LONA-, LOVA- och LBP-projekt både i egen regi och i samverkan med andra aktörer. Exempel på genomförda projekt är fosfordamm på Lurbo, Golvasta och Funbosjön, våtmark Södersjön Almunge, samt förprojektering våtmark i Läby träsk, våtmark Tomtasjön och fosfordammar/våtmarker i Hågadalen. Projekten är av varierande omfattning både avseende ekonomi, inriktning och medverkan av andra aktörer.

Från januari 2022 har kommunen en heltidsanställd åtgärdssamordnare som främst jobbar med LOVA-projekt inom Hågaån och Fyrisåns avrinningsområde där LÅP:arna utgör ett bra underlag för urval av nyanläggning och genomförande av våtmarksrestaureringar. Detta ger goda förutsättningar för väsentligt ökade insatser, och uppfyller motionärens intention om att utreda var i Uppsala kommun våtmarker kan restaureras men också genomföra dessa projekt för att uppfylla det regionala miljömålet om myllrande våtmarker.

Arbetet för våtmarker nämns särskilt i gatu- och samhällsmiljönämndens budget för 2023, och nämnden fattade också beslut om genomförande av våtmarksåtgärder i Hågadalen 28 september 2022 §73.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet med föreliggande förslag till beslut.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 10 augusti 2023
- Bilaga 1, Motion om restaurering av våtmarker från Lovisa Johansson (FI)
- Bilaga 2, Protokollsutdrag från gatu- och samhällsmiljönämnden 25 maj 2023

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion: Restaurering av våtmarker

Uppsala län når inte Sveriges miljömål och myllrande våtmarker. Enligt den regionala uppföljningen har utvecklingen inte gått framåt under 2021. Feministiskt initiativ föreslår därför att Uppsala kommun söker ekonomiskt stöd för att återupprätta fler våtmarker.

Våtmarkerna är viktiga för vattenrening, biologisk mångfald och att bromsa klimatförändringarna. Markavvattning, vattenreglering och otillräcklig hävd och kvävenedfall sätter ekosystemet ur balans och ger en negativ utveckling på natur och miljö.

På grund av människors dränering av skogsmiljö har våtmarker under lång tid försvunnit eller skadats. I mitten av 1990-talet var så pass mycket mark dränerad att endast en tredjedel av Uppsalas naturliga våtmarker fanns kvar. Dräneringen ger en direkt påverkan på den biologiska mångfalden och överlevnaden av arter som är beroende av våta naturtyper. Den sätter den naturliga reningen av näringsämnen ur spel och bidrar till en sämre vattenrening.

Det regionala delmålet mellan år 2000-2010 var att anlägga minst 300 hektar våtmarker och småvatten. År 2011 hade 30 våtmarker med 105,65 hektar anlagts eller restaurerats. Mellan 2010-2020 anlades eller restaurerades 100 hektar våtmarker. År 2020 anlades 10,4 hektar. Detta innebär sammantaget att kommunen under 20 års tid inte har nått upp till de 300 hektar som skulle anläggas mellan 2000-2010. Naturvårdsverket satsade år 2018 på att öka antalet anläggningar och restaureringar, men menar att det behövs fler satsningar för att hinna ikapp. Detta ger motiv till Uppsala kommun att öka takten.

EU har prioriterat stöd till stöd för miljöinvesteringar som syftar till anläggning och restaurering. Syftet är att förbättra vattenkvaliteten och öka bibehållandet av näringsämnen, samt minska övergödning av sjöar, vattendrag och hav, vilket är ett stort problem i Uppsala. Den ekologiska vattenstatusen i regionen befinner sig på en skala mellan måttlig, otillfredställande eller dålig. Länsstyrelsen betonar att det finns stora behov av att minska nettobelastningen av näringsämnen vilket gör frågan om anläggningar och restaureringar av våtmarker och fosfordammar högt prioriterade.

Dessutom behöver den biologiska mångfalden bevaras och förstärkas. Utrotningshotade, och habitatklassade fågelarter och grodarter är direkt utsatta. Detta kräver åtgärder som underlättar utbredning och spridning av arterna.

I dagsläget pågår projekt med hjälp av bidrag vid LOVA och LONA av vid Fyrisåns vattenförbund och Hågaåns vattenråd. Uppsala kommun styr inga egna projekt, men medverkar i projektet för Fyrisån.

Det finns flera bidrag att ansöka om projekt som idag står outnyttjade av Uppsala kommun. Jordbruksverket erbjuder ekonomiska bidrag för såväl restaurering som anläggning, både i syften för biologisk mångfald och vattenrening. Feministiskt initiativ menar att vi bör söka de stöden, utöver fortsätta arbetet som redan görs för restaurering av våtmarker i Uppsala kommun.

Restaureringen eller anläggningen av våtmark måste åstadkommas strategiskt genom styrning av vart placeringen ska vara, hur den ska utformas och hur skötseln ska gå till för att inte skada några kulturhistoriska element och uppfylla rätt syfte i rätt miljö.

Vi behöver återskapa och restaurera våtmarkerna för att öka biologisk mångfald, vattenrening och bromsa klimatförändringarna. Miljöinvesteringar är dessutom viktigt för såväl människors livsmiljö som möjlighet till rekreation.

Med anledning av detta yrkar vi att:

- Utredda var i Uppsala kommun våtmarker kan restaureras för att uppfylla de regionala målen.
- Starta nya restaureringsprojekt där Uppsala kommun och eventuella samarbetspartners utarbetar en plan för var och när restaurering av våtmarker kan genomföras.

Lovisa Johansson (F!)

Charlie Strängberg (F!)

Gatu- och samhällsmiljönämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2023-05-25

§ 50

Svar på motion om restaurering av våtmarker från Lovisa Johansson (FI)

GSN-2023-01048

Beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

Lovisa Johansson (FI) föreslår i en motion väckt 30 maj 2022 att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda var våtmarker kan restaureras för att uppnå de regionala målen, samt att starta nya restaureringsprojekt där Uppsala kommun och eventuella samarbetspartners utarbetar en plan för var och när restaurering av våtmarker kan genomföras.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 30 mars 2023
- Bilaga 1, Motion om restaurering av våtmarker från Lovisa Johansson (FI)

Arbetsutskottet har utan eget ställningstagande lämnat ärendet vidare till nämnden.

Föredragning av Zahrah Lifvendahl.

Yrkanden

Stefan Berggren (L), Nora Karlsson (C), Mats Gyllander (M), Fredrik Björkman (M) och Anna-Karin Vaz Contreiras (KD) yrkar att motionen ska bifallas.

Rafael Waters (S), ordförande, och Joachim Höggren (MP) yrkar bifall till liggande förslag.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Gatu- och samhällsmiljönämnden
Protokollsutdrag

Datum:
2023-05-25

Beslutsgång

Ordföranden ställer Stefan Berggren (L), Nora Karlsson (C), Mats Gyllander (M), Fredrik Björkman (M) och Anna-Karin Vaz Contreiras (KD) yrkande mot liggande förslag och finner att nämnden beslutar i enlighet med liggande förslag.

Votering begärs och genomförs.

Följande propositionsordning fastställs: Rösta JA för liggande förslag, rösta NEJ för att bifalla motionen enligt Stefan Berggren (L), Nora Karlsson (C), Mats Gyllander (M), Fredrik Björkman (M) och Anna-Karin Vaz Contreiras (KD) yrkande.

Med 8 JA-röster och 5 NEJ-röster finner ordföranden att nämnden beslutar i enlighet med liggande förslag.

JA-röst avger: Rafael Waters (S), Joachim Höggren (MP), Kerstin Westman (S), Andreas Hallin (S), Hannes Nelander (S), Carl Åborg (V), Thomas Blomqvist (UP), Mattias Jansson (SD).

NEJ-röst avger: Nora Karlsson (C), Mats Gyllander (M), Fredrik Björkman (M), Anna-Karin Vaz Contreiras (KD), Stefan Berggren (L).

Reservation

Stefan Berggren (L), Nora Karlsson (C), Mats Gyllander (M), Fredrik Björkman (M) och Anna-Karin Vaz Contreiras (KD) reserverar sig mot beslutet med följande motivering:

Restaurering och anläggning av våtmarker är en fråga som är mycket angelägen, genom att det bidrar till,

- *Klimatanpassning genom rening av tex kväve och fosfor*
- *Klimatanpassning genom vattenhållnings förmåga vid torka och skyfall*
- *Främjande av biologisk mångfald, 10% av våra mest hotade rödlistade arter är beroende av våtmarker*
- *Främjar rekreation och friluftsliv,*

samt att Uppsala kommun ligger långt efter att nå miljökvalitetsmålet ”myllrande mångfald”. Vi Allianspartierna vill ha en högre politisk ambitionsnivå och anser därför att besvarandet av motionen sätter ribban för lågt.

Vi reserverar oss till förmån för:

Att *Bifalla motionen i sin helhet*

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande